

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K APOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Fejlesztő neve:

DOMBINÉ BORSOS MARGIT

MA szak: történelemtanár

Kurzus: történelemtanítás módszertana

Modul címe:

**A PEDAGÓGIAI PROJEKT ÉS A PROJEKTSZERŰ TANULÁS MINT A PROBLÉMAORIENTÁLT
TÖRTÉNELEMTANÍTÁS EGYIK LEHETŐSÉGE**

Idő: 4x45 perc

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása:

A problémaorientált történelemtanítás stratégiája olyan szemléletmód kialakítását segíti elő a tanítás során, amelyben központi szerepet játszik a tanulás procedurális, aktív és társas jellegének elfogadása, és a pedagógus folytonos reflexiója az általa tervezett és irányított tanítási folyamatra.

A tananyag kiválasztása során figyelemmel kell lenni a tanulók érintettségére, hisz saját történelmi identitásuk építése, bővítése így eredményesebb lehet. Ez indokolja, hogy a tanulási folyamat tervezése során olyan szervezési eljárást válasszunk, mely lehetővé teszi a történelmi tartalmak önálló és aktív birtokbavételét. Központi probléma a tananyag kiválasztása is és a történelmi tanulás kulcskompetenciáinak fejlesztése.

Ebbe a konstruktív pedagógiai stratégiába jól illeszkedik a pedagógiai projekt, akár tanulási egységként, akár tanulási technikaként választjuk, mivel a megismerés fő forrása ebben az esetben az önálló és csoportos tapasztalás. Ez az ismeretszerzési és képességfejlesztési eljárás az elsajátítást egy alkotó folyamat részeként és eredményeként valósítja meg. Legfőbb értéke a megvalósuló „termékek” (plakát, poszter, gyűjtemény, bemutató, kiállítás, stb.) mellett maga a munkafolyamat. Az ismeretek szerzése és feldolgozása mellett nagyon fontos a tehát a gondolkodási folyamat, a munka során szerzett tapasztalat, valamint az átélt élmények érzelmi és szociális hatása.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

2. Fejlesztendő tanári kompetenciák:

a, általános kompetenciák

A tanári kulcskompetenciák szerint a tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas: **(15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről)**

1. a tanulói személyiség fejlesztésére
2. tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére
3. a pedagógiai folyamat tervezésére
4. a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztésére
5. az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére
6. a tanulási folyamat szervezésére és irányítására
7. a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására
8. szakmai együttműködésre és kommunikációra
9. szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre

A projekt módszer és a kooperatív struktúrák alkalmazása a pedagógus kompetenciák mindegyikének mozgósításával jár, és ez biztosítja egyúttal ezeknek a kompetenciáknak a fejlődését is.

b, Történelemtanári kompetenciák

Képes

1. a történettudomány korszerű kutatási eredményeinek, elméleteinek gyakorlatba való átültetésére, a tanítás-tanulás folyamataiban való felhasználására
2. a korszerű elméletekhez kapcsolódó értelmezési-elemzési-létrehozási-közzételti stratégiáknak, módszereknek és eljárásoknak a tanulási folyamatokban való működtetésére, az aktív tanulói felhasználás megtanítására
3. a tanulók történelem iránti érdeklődésének felkeltésére, elmélyítésére
4. hozzásegíteni a tanulókat saját történelmi narratíváik megalapozásához
5. a történelmi források kritikus elemzésének képességét kialakítani, fejleszteni, a tanulási folyamatba beilleszteni
6. a tanulók térbeli és időbeli tájékozódási képességét kialakítani és fejleszteni
7. a tanulók történelmi fogalomhasználatának kialakítására és a szakszókincs alkalmaztatására /

használatására

8. történelmi személyek, események, folyamatok, jelenségek értékelési szempontjainak megfogalmazására és más értékelési szempontok elfogadásának elősegítésére
9. az ember és társadalom– és más műveltségterületek tartalmainak tanulói tevékenységben való összekapcsolására
10. a tanulók kulturális, szociális és személyes kompetenciáinak fejlesztésére, beállítódásuk befolyásolására
11. a tanulók szövegértési-szövegalkotási-érvelési kompetenciáinak differenciált fejlesztésére különböző tanulási és kommunikációs helyzetekben
12. a történelemtanítás taneszközeinek, ismerethordozóinak használatára és azok tartalmának kritikai elemzésére

3. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

A hallgatók ismerik a különböző tudás- és tanuláskonceptiókat. Rendelkeznak óralátogatási tapasztalatokkal, van elképzelésük az ún. életkori sajátosságokról. Tájékozottak a Nemzeti alaptanterv Ember és társadalom műveltségterület céljait, feladatait és fejlesztési követelményeit illetően. Érdeklődnek a szaktudományuk tanítási anyaggá formálásának útjai, módjai iránt. Érdekeltek saját tanulási tapasztalataikkal akár ellentétes tudásszerzési módok, eljárások megismerésében. Van tapasztalatuk kooperatív struktúrákkal történő tanulásban.

4. Eszközigény:

fénymásolt szövegek, csomagolópapír, gyurmaragasztó, eltérő színű filctollak, számítógép, projektor, általános iskolai taneszközök.

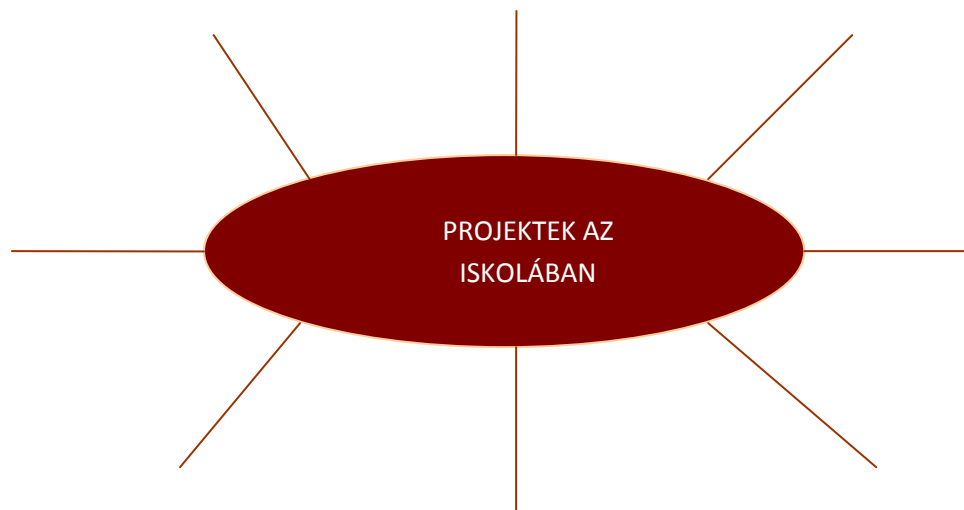
5. Szakmódszertani óravázlat:

R

1. Ötlebörze

Készítsenek egyénileg pókhálóábrát, középpontban a „projektek az iskolában” kifejezéssel!
Ne fordítsanak több időt erre 3-4 percnél!

2. 🗣️ Szóforgó

Miután saját pókhálóábráikat elkészítették a hallgatók, a kiscsoporton belül ismertessék egymással azok tartalmát. A szóforgó technikáját alkalmazzák. Ezután csoportforgóval a kiscsoportok egy-egy képviselője összefoglalja és ismerteti saját eredményeiket a nagy csoporttal, vagyis minden résztvevővel.

3. 📷 Fényképek megtekintése

Képek, termékek, tapasztalatok.

Kb. 5-7 percben válogatást nézhetnek meg eddig megvalósult – különböző típusú, a PTE 1. számú Gyakorló Iskolában általam szervezett és segített – projektekből:

- Szent Korona-projekt
- Görög ünnepek és hétköznapiok című projekt
- Marcus és Valeria Pannóniában – projekt
- Héraklész-projekt
- A magyar őstörténet – projekt
- Történelmi iwiw

Miután elhangzott az ismertetés és megtekintették a képeket, a hallgatók rövid reflektálása következik.

Szemponatok: mi volt az első benyomásuk, korosztálynak megfelelőek-e, érdekes lehet-e egy gyerek számára a felkínált projekt, stb.

4. 🌱 A projekt munka előnyei és hátrányai

a.) Milyen előnyei és hátrányai vannak a projekt munkának?

Eddigi ismereteik alapján fogalmazzák meg, hogy mit gondolnak erről a kérdésről, írják be a táblázatba!

Projekt munka előnyei	Projekt munka hátrányai

b.) Milyen képességek fejlesztését teszi lehetővé a projektszerű tanulás?

J

5. 🧑‍🤝‍🧑 Projektek az iskolában - A projekt módszerről szóló szakszövegek kritikus - reflektív feldolgozása

A csoport minden tagjának egy-egy szövegrészletet kell elolvasnia, majd közösen feldolgozniuk egy interaktív jegyzetelési mód, az INSERT-technika segítségével. A feldolgozás után készítsék el a téma fogalomtérképét, és azt ismertessék a többi csoporttal.

Az alábbi szövegek közül választhatnak:

1. szövegmelléklet: Papp Ágnes: Az én mesekönyvem – részlet a Projektmappa c. munkából
2. szövegmelléklet: A projekt módszer - Falus Iván: Didaktika című könyve alapján
3. szövegmelléklet: A projekt módszer - Knausz Imre A tanítás mestersége c. könyve alapján
4. szövegmelléklet: Hunya Márta: Projekt módszer a 21. században c. cikke

alapján

5. szövegmelléklet: Schüttler Tamás ismertetője M. Nádasi Mária Projektoktatás c. könyvéről (részletek)
6. szövegmelléklet: Kovátsné Németh Mária: A projektoktatás mint a fenntarthatóság oktatási stratégiája (részlet)

6. 🍷 Saját tanítási projektterv készítése

Ebben a lépésben a feladat egy részletes projektterv készítése csoportmunkában, felhasználva az előző feladat során olvasottakat is.

Témaválasztás és annak indoklása:

- A választott korosztály lehetséges előzetes ismereteinek felmérése, ezek előhívásának megtervezése
- A projekt céljának megfogalmazása
- A projekt lépéseinek megtervezése, az egyes lépések időigényének tervezése (forgatókönyv készítése)
- Az elkészített projektleírás poszteren történő ábrázolása, közreadása

R

7. 🧑 Az eddigi munka értékelése táblázat segítségével

Az alábbi táblázat segítségével rendszerezék a modul során szerzett ismereteiket, tapasztalataikat!

Értékelő táblázat

A munka	Mi sikerült a legjobban?	Mi sikerült a legkevésbé jól?	Hogyan lehetett volna kiküszöbölni?	Egyéb megjegyzésem
Ráhangolódás - Projektok az iskolában				

Jelentésteremtés – 1. szövegfeldolgozás 2. projektterv készítése				
--	--	--	--	--

8. Tanulságok, ha vannak

Gyűjtsék össze tapasztalataikat a témával kapcsolatban a T-ábra segítségével!

T-ábra

Ahogy nekem tanították ezt a témát	Ahogy a most készített terv alapján tanítanám

9. Házi feladat

A videó részlet megtekintése után egészítse ki az 7. sz. mellékletben található táblázatot saját véleményével! Jelölje azokat az állításokat, melyeket igazolva lát! Mire nem talált bizonyítékot a videó megtekintése közben? Van-e olyan mozzanat, amivel kiegészíthető a táblázat?

Vegye figyelembe a tanulók reflexióit, véleményét a módszerről és a tanulászervezési módról!

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

RÁHANGOLÓDÁS

1. lépés: Ötlebörze

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

Tervezett idő: 3-4 perc

Instrukciók: Az ötletbörze segítségével a hallgatók előzetes ismereteit térképezhetjük fel a pedagógiai projektekről / projektorientált oktatásról.

Emlékeztető: a pókhálóábra egy asszociációt segítő grafikus szervező. Segítségével egy kulcsfogalom elsődleges asszociációi gyűjthetők össze (fogalmak, jelentések, tények, stb.), melyek között ebben a műveletben nem akarunk logikai kapcsolatot, hierarchiát meghatározni, a cél, hogy ráhangolódjunk egy témára, minél több kiindulópontunk legyen a termékeny beszélgetéshez, az eredményes feladatvégzéshez.

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: ötletbörze

Eszközsükséglet: tábla, filctollak

Lehetséges megoldások:

Az alábbi kifejezések, vagy ezek rokon értelmű fogalmai várhatóak: osztályprojektek, tantárgyi témaprojektek, kirándulás során megvalósuló projektek, egyéni munka, iskolai szintű projektek, csoportmunkát igénylő projektek, kísérletek, verseny vagy vetélkedő formájában megvalósuló projektek, stb.

2. lépés: Szóforgó és csoportforgó

Tervezett idő: 10 perc

Instrukciók: Az egyéni pókhálóábra elkészítése után szóforgó technikát alkalmazzuk, amely azt jelenti, hogy a csoportban az óramutató járásával egyező irányban következnek a megszólalók. Ezután minden csoportból egy-egy részt vevő foglalja össze szóban és tájékoztassa a többi csoportot arról, hogy mi jutott eszükbe a kulcskifejezés kapcsán. Ez a csoportforgó.

Munkaforma: csoportos, majd közös megbeszélés

Módszerek, eljárások: szóforgó, csoportforgó

Eszközsükséglet: elkészített pókhálóábrák

Lehetséges megoldások: -

„A csoportunk több ponton hasonló asszociációkat jegyzett fel a másik csoportokkal. Nálunk is szerepel a projektek nagyság szerinti megkülönböztetése, vagyis az, hogy a tanulók milyen

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

körére terjed ki (egyén, pár, csoport, osztály, iskola). Szintén említettük a téma alapján elkülöníthető projekteket (tantárgyi, tantárgyközi, iskolai étellel kapcsolatos, iskolán kívüli tartalmakkal kapcsolatos projektek). A legfontosabbnak azt emelnénk ki, amit csak a mi csoportunk írt, mégpedig az élményközpontúság fontos szempontját, ami, szerintünk, minden projekt egyik fő célja és a folyamat velejárója kell, hogy legyen.”

3. lépés: Fényképek megtekintése

Tervezett idő: kb. 10 perc

Instrukciók: A bemutatásra kerülő fényképek az alább röviden ismertetett projektek dokumentációjából származnak. A **Szent Korona-projekt** 6. osztályosok páros munkáján alapuló, történelmi tárgy rekonstruálását célzó projekt. A manuális munkát tanári PPT-vel támogatott ismertető (A Szent Korona) előzte meg. Ezt egy tanulói kiselőadás követte (A korona kalandjai). A korona szerkezeti elemeinek sablonját sík lapon kapták meg a párok, ebből kellett kivágni, díszíteni és összeragasztani a kész terméket.

A **Görög ünnepek és hétköznapok** címet viselő projekt 5. osztályosok témaközi, csoportos együttműködésen alapuló poszter bemutatóban kiteljesedő foglalkozássorozat. A választott témák önálló anyaggyűjtés és közös szerkesztés után egy poszterrel támogatott csoport bemutatón váltak a nagy nyilvánosság számára is láthatóvá.

A **Marcus és Valeria Pannóniában** – projekt nagy erőt mozgató, iskolai szintű projektnap, mely a pécsi világörökségi helyszín jelentőségét szeretné a gyerekekben elmélyíteni. Nagyon sokszínű témák és különleges bemutatók teszik minden évfolyam számára emlékezetessé a napot, és személyes élménnyé a későrómai Sopianae lakóinak életét.

A **Héraklész-projekt** 5. osztályosok egyéni munkáján alapul. Héraklész tizenkét hőstettét dolgozzák fel önállóan választott formában (naptár, képregény, képeslap-sorozat, stb).

A **magyar őstörténet** – projekt 6. osztályosok csoportos tevékenysége során valósul meg. A magyar őstörténet megismerési módszerei (nyelvészet, régészet, hagyományok, mondák, krónikák, történetírás) alapján alakulnak a csoportok. Tankönyvre és egyéb ismeretterjesztő olvasmányokra alapuló önálló tanulás során gyűjtik össze a számukra érdekes és fontos anyagot. Ez házi feladat. Az egyénileg összegyűjtött és önállóan alkotott szöveges és képi anyagaikat a tanórán szerkesztik egységes egészszé. Elkészítik saját plakátjaikat. Gyakorolják a bemutatót. A projektet a poszter bemutatója után az értékelés és reflektálás zárja.

A **Történelmi iwiw** – projekt a 16-18. századi Magyarország nevezetes szereplőinek életén keresztül segíti a gyerekeket a királyi Magyarország és az Erdélyi Fejedelemség élményszerű megismerésében. A cél egy portfólió készítése, amely az alábbi elemeket tartalmazza: 1. az internetes közösségi oldalak mintájára adatlap a személyről; 2. a választott vagy sorsolt személy életének egy érdekes korszakáról személyes hangú visszaemlékezés; 3. négy híres ismerős „bejelölése” azok közül, akik szerepelnek a projektben (arckép rajzolása korabeli kép alapján a személyekről és rövid életrajz mellé); 4. egy térkép a történelmi személy életének fontos helyszíneiről; 5. egy-egy üzenet valóságos folyamatokra utaló, tehát történetileg hű

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

üzenet az ismerősként bejelölt személyek számára.

Munkaforma: Power point prezentáció megtekintése

Módszerek, eljárások: megfigyelés

Eszközsükséglet: laptop, projektor

Lehetséges megoldások: -

A fényképek vetítése során rövid ismertetés hangzik el a projektek pedagógiai céljáról, eredményességéről és a fogadtatásáról.

4. lépés: Projektmunka előnyei és hátrányai

Tervezett idő: 10 perc

Instrukciók: A vetítés után a hallgatók fogalmazzák meg véleményüket arról, hogy milyen előnyei és hátrányai lehetnek a projekt munkának, illetve milyen kompetenciákat fejlesztenek.

Munkaforma: csoportos, majd közös megbeszélés

Módszerek, eljárások: táblázatkészítés

Eszközsükséglet: füzet, tábla, toll

Lehetséges megoldások:

a.)

Projektmunka előnyei	Projektmunka hátrányai
----------------------	------------------------

<ul style="list-style-type: none">• a témaválasztás viszonylagos szabadsága• az előzetes tudás aktivizálása• önállóság a tervezésben, a megvalósításban• a tanulás nem cél, hanem eszköz a produktum létrehozásában• az ismeretek integrálódnak• életszerű és gyakorlatias• személyessé válik a tananyag• demokratikus munkavégzés• kapcsolatépítés a társakkal• örömteli, élménydús, stb.	<ul style="list-style-type: none">• a hagyományos iskolai szervezeti formák megbomlanak• nem minden tanár alkalmas projektmunka irányítására• „rendetlenebbek és hangosabbak” az órák• a tankönyv által közvetített akadémikus tartalmak elsajátítása esetlegesebb• ha sokan vannak az osztályban, nehezen megvalósítható, stb.
---	---

b.) Lehetséges válaszok: szociális, kommunikációs döntési képességek, kognitív és konstruktív képességek, kreativitás, empátia, stb.

Jelentésteremtés

5. lépés: Projektek az iskolában - A projektmódszerről szóló szakszövegek kritikus – reflektív feldolgozása

Tervezett idő: 30 perc

Instrukciók: Első lépésként kiosztjuk a dokumentumokat (1-6. sz. melléklet), majd a csoport meghatározza a feladatokat, és a csoporton belüli szerepvállalást, munkamegosztást, mely a sikerkritériumok teljesítését lehetővé teszi. Ezután a csoportok feldolgozzák a szöveget, elkészítik a poszttereket. Majd következik a prezentálás.

Szövegfeldolgozáshoz ajánlott interaktív jegyzetelési technika, az INSERT lépései:
A szöveg olvasása során jelöljék az alábbi módon a különböző tartalmú gondolatokat:

- ? számomra teljesen ismeretlen tartalom
- * már hallottam róla, de többet szeretnék róla tudni
- - jól ismert gondolat számomra
- ! hozzá tudok fűzni valamit

Beszélgék meg az olvasottakat a jelölések alapján, ami kérdés megválaszolatlan, azt a többi csoport elé tárják.

Amit kérek – Elvégzendő művelet	Amit elvárok – sikerkritériumok (a munkánk akkor lesz sikeres, ha...)	Amit megfigyelek, és ami az egyes teljesítmények értékelését lehetővé teszi
A projektmódszerről szóló szövegrészletek kritikus – reflektív feldolgozása	Minden csoport minden tagja feldolgozza a kiválasztott szövegrészletet INSERT technikával, a tanultakat megosztja a csoport többi tagjával, és közösen elkészítik a téma fogalomtérképét, fürtábráját.	A feldolgozás ideje alatt mindenki dolgozik. A poszteren minden hallgató munkája nyomon követhető – eltérő színű tollak használata segít ebben.
Prezentáció	A poszter elkészül, 3 percben összefoglalják a feldolgozott szövegek lényeges mondanóját, 2 percben saját véleményüket is az olvasottakról.	A poszter áttekinthető, informatív, olvasható írással készült. A csoport egy tagja összegzi a közös tanulás eredményét, másik tagja pedig a személyes véleményeket summázza.

Munkaforma: csoportos, majd közös megbeszélés, prezentáció

Módszerek, eljárások: INSERT-technika, prezentáció

Eszközsükséglet: mellékletben megtalálható 6 szövegrészlet a projektmunkával kapcsolatban

Lehetséges megoldások:

Projektek az iskolában

A szakszövegek lényeges mondanójának fogalomtérképe.

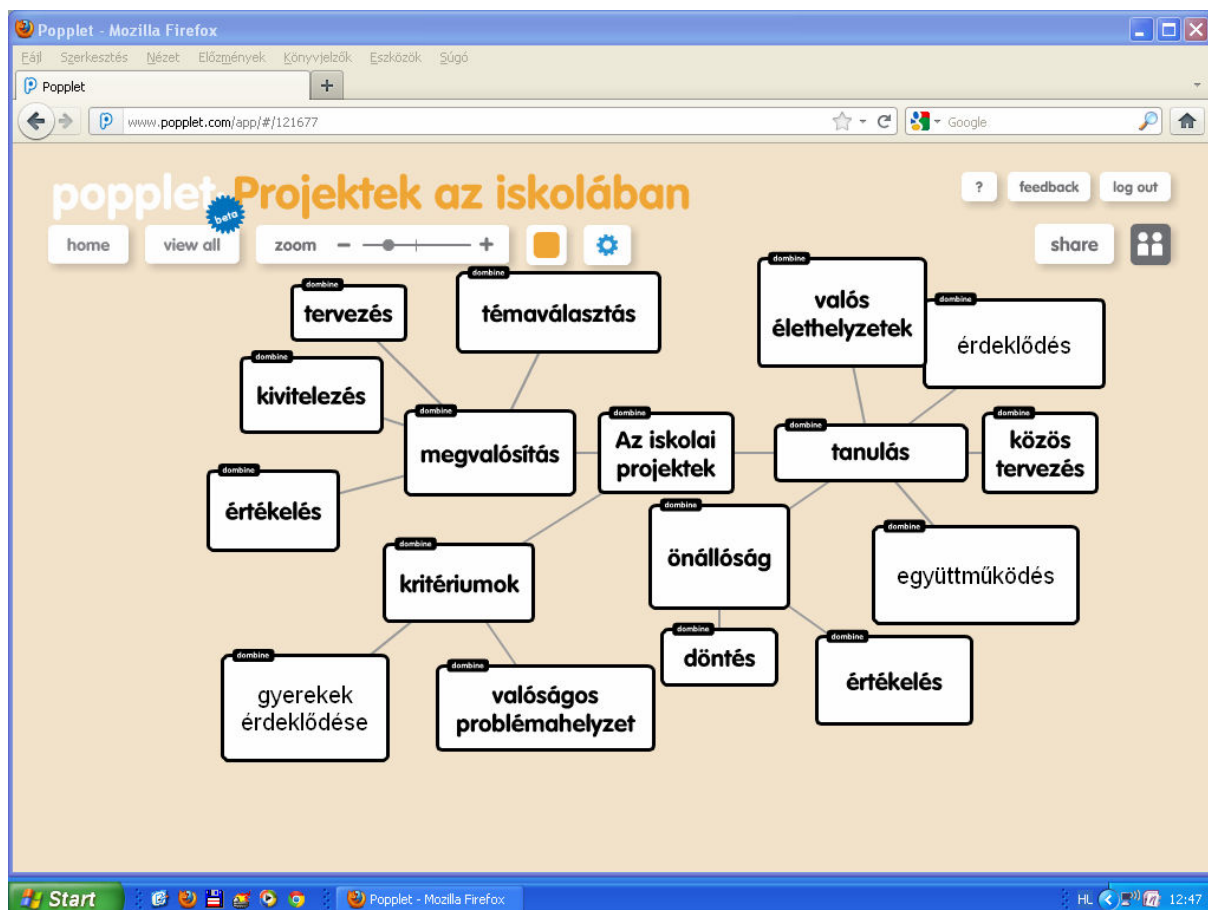
Ez a gondolattérkép popplettel készült, amelyet a www.popplet.com oldalon vehetünk igénybe. A lehetőségről bővebben:

http://iktka.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=3976:popplet-

gondolatterkep-koezoesen-egyszeren-gyorsan&catid=130:ikt-az-osztalyomban&Itemid=215

6. lépés: Saját tanítási projektterv készítése

Tervezett idő: 60 perc

Instrukciók: Első lépésként a feladatot megbeszélik a hallgatók a csoportjukban, ötletbörze segítségével kiválasztják a hallgatók a projektjük témáját. Majd elkészítik lépésről – lépésre a projekttervet, amit poszteren rögzítenek. Az idő lejárta után a csoportok bemutatják a tervüket.

Amit kérek – Elvégzendő művelet	Amit elvárok – sikerkritériumok (a munkánk akkor lesz sikeres, ha...)	Amit megfigyelek, és ami az egyes teljesítmények értékelését lehetővé teszi
Projektterv készítése: Témaválasztás – ötletbörze Feladatelosztás - táblázat	Minden csoport elkészít egy projekttervet, miután közösen választottak egy témát. A feladatot megosztják egymás között, a részfeladatokat elvégzik, majd a végeredményről egy posztert készítenek	A témakiválasztás ötletbörze segítségével történik. A feladatok vállalása rögzítésre kerül egy táblázatban, a projekttervezés algoritmusának megfelelően
Prezentáció	A választott projekttema ismertetése, indoklása, a projektterv bemutatása a projekt algoritmusának megfelelően: tervezés, kivitelezés, bemutatás, értékelés fázisai elkülönülve jelennek meg.	A csoport egy tagja ismerteti és pedagógiai szempontból indokolja a kiválasztott projekttervet, másik tagja részletesen bemutatja azt. Harmadik tag ismerteti az értékelés szempontjait, negyedik a közösen végzett munka alatt szerzett személyes reflexiókat mondja el.

Táblázat a tervezéshez

Milyen projekt?	Mely életkorban?	Mit fejleszt?	Milyen tananyaghoz kapcsolódhat?

Munkaforma: csoportos, majd közös megbeszélés, prezentáció

Módszerek, eljárások: ötletbörze, tervezés, prezentáció

Eszközsükséglet: csomagolópapír, filctoll, gyurmaragasztó

Lehetséges megoldások:

Milyen projekt?	Mely életkorban?	Mit fejleszt?	Milyen tananyaghoz kapcsolódhat?
„Középkori hírességek” (Képzeltbeszélgető műsor egyik adásának szerkesztése, megvalósítása)	12-13 év, általános iskola 6. osztály	Az ismeretszerző képesség, beleélő készség, előadói képesség fejlesztésén túl a szociális képességek egész sorát és a kreativitást is fejleszti.	Történelem 6. osztály. A középkori Európa témaköréhez.

A projektterv

A projekt szakaszai	Tevékenységek	Felelősök
---------------------	---------------	-----------

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

<p>A témaválasztás 1. órán</p>	<p>Ötletelés. Megegyezés</p>	<p>a csoport minden tagja</p>
<p>A tervkészítés 1. órán</p>	<p>A képzeletbeli tévéműsor riportere beszélget meghívott középkori vendégeivel: Szent Benedekkel, Mohameddel, Nagy Károllyal és Vörös Erikkel. Szereposztás és a feladatok meghatározása.</p>	<p>A csoport minden tagja. Konkrétan: X – Szent Benedek Y – Mohamed Z – Nagy Károly W – Vörös Erik</p>
<p>Adatgyűjtés (házi feladat, ellenőrzése a 2. órán)</p>	<p>Tankönyv, könyvtárban az ismeretterjesztő könyvek és az internet segítségével életrajzi adatok és a választott személy tevékenységét bemutató adatok összegyűjtése. A riporternak minden majdani szereplőről kell fontos adatokat összegyűjteni.</p>	<p>A csoport minden tagja a rá osztott szerepnek megfelelően.</p>

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

<p>A téma feldolgozása (házi feladat, ellenőrzése a 3. órán)</p>	<p>Minden csoporttag, aki valamely személyt jelenít meg, fogalmazást készít, amelyben egyes szám első személyben, önéletrajzszerűen bemutatja az általa megformált középkori személy életét, tevékenységét. A fogalmazás végén 3-3 kérdést tesznek fel a saját életükre vonatkozóan, ezzel is segítve a riporter munkáját.</p> <p>A riporter is készül: minden vendégéről egy adatlapot állít össze, amely alapján 5-5 kérdést fogalmaz meg vendégéhez. A kérdéseket is leírja.</p> <p>Gondolkodnak azon, hogy milyen ruhadarabokkal, tárgyakkal tudják az általuk megformált személyt megjeleníteni.</p>	<p>A csoport minden tagja a rá osztott szerepnek megfelelően.</p>
<p>A termék összeállítása (A tévéműsor csoporton belüli, nem nyilvános próbája a 3. órán)</p>	<p>A csoport tagjai a riporter kérdéseire válaszolva mutatják be életüket és tevékenységüket. A kérdéseket tisztázzák, ha úgy gondolják, hogy a riporter nem elég személyes, segítenek neki.</p>	<p>történelmi személyek: felkészültség riporter: stúdió „berendezése”, felkészültség, kérdések összeállítva.</p>
<p>A termék bemutatása A tévéműsor „adásba kerül” 4. órán</p>	<p>A csoport tagjai már jelmezben megérkeznek a riporter által berendezett stúdióba, ahol a riporter kérdéseire válaszolva mutatják be életüket és tevékenységüket.</p>	<p>A csoport minden tagja személyek: jelmez riporter: berendezés</p>

7. lépés: Értékelő táblázat kitöltése

Tervezett idő: 15 perc

Instrukciók: Az alábbi táblázat segítségével rendszerezék a hallgatók a modul során szerzett ismereteiket, tapasztalataikat! Töltsék ki a táblázatot!

Munkaforma: egyéni, majd közös megbeszélés

Módszerek, eljárások: táblázat kitöltése, prezentáció

Eszközsükséglet: táblázat

Lehetséges megoldások:

Csoportmunka értékelő táblázat

A munka	Mi sikerült a legjobban?	Mi sikerült a legkevésbé jól?	Hogyan lehetett volna kiküszöbölni?	Egyéb megjegyzésem
Ráhangolódás - Projektek az iskolában	a szóbeli ötletelés	az egyéni pókhálóábra	ha az elején tisztázzuk, hogy mindannyian ismerjük-e a pókháló ábra készítés technikáját	

Jelentésteremtés – 2. szövegfeldolgozás 3. projektterv készítése	az INSERT alkalmazása a projektterv táblázatos elkészítése	nem volt ilyen az együttműködés	- ha a csoport vezetője odafigyelt volna arra, hogy nem egyenletes a feladatvégzés	- nagyon tetszett a közös munka
--	---	--	---	--

8. lépés: Tanulságok, ha vannak

Tervezett idő: 15 perc

Instrukciók: A reflektálás utolsó lépéseként hasonlítsák össze a hallgatók emlékeiket egykori tanulmányaikkal és a projekttervben kidolgozott módszerrel kapcsolatban.

Munkaforma: egyéni, majd közös megbeszélés

Módszerek, eljárások: táblázat kitöltése, prezentáció

Eszközsükséglet: *T-ábra*

Lehetséges megoldások:

T-ábra

Ahogy nekem tanították ezt a témát	Ahogy a most készített terv alapján tanítanám
Nekem hagyományos szemléletű és jól felkészült történelemtanárom volt, aki minden órán előadott. Én szerencsés voltam, mert magamtól is szerettem a törtit, és gyorsan tudtam jegyzetelni. De sok volt osztálytársam máig nem érti, hogy mit lehetett ezen szeretni, számukra gyötrelmes volt a sok érdektelen adat, a folyamatok zavarosak, a tankönyv pedig riasztó volt.	Sosem lennék egyetlen módszer vagy eljárás megrögzött követője. Tudom már, hogy sokféle gondolkodásmód és tudásteremtő eljárás létezik. Minden élményszerű módszert kipróbálnék, mert kár lenne, ha úgy telnének el a diákjaim órái, hogy közben nem tudnának a tanórai folyamatok részeseivé válni.

9. lépés: Házi feladat

Tervezett idő: 15 perc

Instrukciók: A foglalkozáshoz házi feladat is kapcsolódik, melynek alapja a feltöltött videó részlet, amely 6. osztályos tanulók projekttanulásába enged bepillantást, valamint a projektszerű tanulás és az együttműködésen alapuló, kiscsoportos tanulásszervezés folyamatára történő reflektálásuk részleteit tartalmazza.

Az egyéni munkát igénylő házi feladat a tanárjelöltek számára:

A videó részlet megtekintése után egészítsék ki a 7. sz. mellékletben található táblázatot saját véleményükkel!

Jelöljék aláhúzással azokat az állításokat, melyeket igazolva látnak! Mire nem találtak bizonyítékot a videó megtekintése közben? Van-e olyan mozzanat, amivel kiegészíthető a táblázat?

Vegyék figyelembe a tanulók reflexióit, véleményét a módszerről és a tanulásszervezési módról!

Munkaforma: egyéni

Módszerek, eljárások: kérdések megválaszolása

Eszközsükséglet: füzet, toll

Lehetséges megoldások:

A módszer	Meghatározása	Előnye	Hátránya	Mit fejleszt?
-----------	---------------	--------	----------	---------------

A tanulók egy hosszabb projekten dolgoznak	Egy központi problémát járnak körül a gyerekek minél több oldalról. Igazodik a tanulók érdeklődéséhez. Sokféle tevékenység lehetséges, valamilyen produktum elkészítése céljából.	A különböző érdeklődésű tanulók is megfelelő témát, tevékenységet kaphatnak, választhatnak. Nagyfokú szabadságot ad. A tanulás indirekt módon valósul meg. Módot ad az integrációra.	Esetleg elvesz a lényeg, mert nem tudják a gyerekek összehangolni a tevékenységeket. A hagyományos iskolai keretek közt nehezen megvalósítható	Fejleszti a tanulói önállóságot, együttműködést, kommunikációt, kreativitást, önállóságot, alkalmazkodást, kezűgyességet, szereplési lehetőséget ad

A tanulók reflexiói számomra nyilvánvalóvá tették, hogy gyakran van módjuk projekteken dolgozni. Jól látják a csoportos munka előnyeit és hátrányait is.

Véleményem szerint azonban az egyéni anyaggyűjtésen alapuló csoportos tanulás nem olyan eredményes az ismeretek mennyiségét, igazoltságát és koherenciáját tekintve, mint a tanár által szigorúbban irányított és felügyelt, instruktív eljárások következtében lenne.

MELLÉKLETEK

1. szövegmelléklet:

Papp Ágnes: Az én mesekönyvem – Projektmappa c. anyaga alapján

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/5_evfolyam/a_tipus/tanuloi_munkafuzet/h-asze0507_szova_5-7_diak.pdf

Pedagógiai értelemben a projekt egy tanulási egység – valamely összetett, komplex és a tanulók érdeklődésének megfelelő téma – sajátos feldolgozása, amely magában foglalja a kapcsolódó célok, feladatok meghatározását, a munkamenet, az eredmények megtervezését, a végrehajtást, az eredmények prezentálását, valamint mind a folyamat, mind a produktumok

értékelését. A projekttanulás életszerű, gyakorlatias, valóságra vonatkoztatott tanulást jelent, melynek teljes folyamata a tanulók önálló, egyénileg, párban és (vagy) kis csoportokban végzett tevékenységére épül.

Projekttanulásról akkor beszélünk, ha:

- tanulók és pedagógus(ok) közös tervezésével történik az előkészítés,
- a tervezett tevékenységek valós élethelyzetekkel építenek ki kapcsolatot,
- a tanulói tevékenységek egyéni és együttműködésen alapuló munkaformákban egyaránt megjelennek,
- a folyamat hosszabb időtartamot ölel fel, és különböző tantárgyakhoz, tudásterületekhez kapcsolódik,
- a tanár és a diákok partneri együttműködésében valósul meg, ugyanakkor a tanulók önálló döntései, felelőssége, önértékelése jut meghatározó szerephez,
- ennek eredményeként az elkészült produktumok mellett változás áll be a tanulók tudásában, attitűdjében, illetve magatartásában.

A PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

1. A projekttema és a feladatok megbeszélése
2. A téma lehetséges altémáinak, megközelítési módjainak számbavétele
3. Ötletbörze arról, hogy az adott résztémák, megközelítésmódok milyen tevékenységekkel, mely szintereken, milyen együttműködő partnerekkel, milyen eszközökkel, mennyi idő alatt, milyen részhatáridőkkel és milyen szereposztással dolgozhatók fel, továbbá milyen közzétehető produktumok reprezentálják majd a tanulás eredményét, illetve hogyan értékelhetőek majd a produktumok és maga a folyamat
4. Csoportszerveződés résztémák és tevékenységek szerint
5. A projektmunkát előkészítő feladatok elvégzése
6. A megvalósítás folyamata, közben egyeztetések (szervezett kommunikáció és kooperáció a csoportokon belül és a csoportok között), nyomon követés, visszacsatolás, ha szükséges, a terv módosítása
7. Közzététel és értékelés kis csoportokban, az elsődleges reflexiók és a tapasztalatok összegyűjtése, felhasználása (esetleges korrekciók)
8. Közzététel: a kis csoportok eredményeinek nyilvános, közönség előtti bemutatása
9. A projekt zárása: önértékelés, értékelés, visszacsatolás, eredmények
10. A nyilvánosság megteremtése: a bemutatóra a diákok meghívhatják tanáraikat, szüleiket és diáktársaikat

SZEMPONTOK A PROJEKT ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A pedagógus számára: Milyen körülmények, feltételek biztosították, hogy a tanulók ráhangolódtak az adott tanulási egységre, az adott projekttémára? A projekttéma, s az ebből kibontható altémák alkalmasak voltak-e a feldolgozásra, a kapcsolódó problémák sokoldalú megközelítésére, a tanulói tevékenységek és megoldásmódok sokszínűségének mozgósítására, sokféle forrás felhasználására? Miként illeszkedett mindez a tantervi tartalmakhoz, tanulási célokhoz (követelményekhez)? Milyen hatással volt a tanulási egység, a projekt megtervezése, kivitelezése és értékelése a kritikai gondolkodásra és az aktív tanulásra

Milyen hatással volt a tanulási egység, a projekt megtervezése, kivitelezése és értékelése a kritikai gondolkodásra és az aktív tanulásra? Megvoltak-e azok a tanulóknál rejlő háttérfeltételek, azok az előzetes tudások (pozitív viszonyulások, érzelmi, akarati beállítódások, érdeklődés, valamint ismeretek, ismeretstruktúrák, adekvát készségek és képességek), melyek a projekttanulás, a projekttéma sikeres feldolgozásához szükségesek? Sor került-e a szükséges ismeretek feltárására, a szükséges készségek és képességek kifejlesztésére? Miként történt a projektzáró produktumok értékelése, miként történt a teljes tanulási folyamat nyomon követése és értékelése tanárok és diákok számára egyaránt? A tanulási folyamat egyes szakaszainak eredményeit miként dokumentálták? Miként történt az értékelési és sikerkritériumok kimunkálása, a tanulás mely mozzanataira, mely tartalmaira dolgoztak ki értékelési és sikerkritériumokat?

A tanulók számára: Mit tudott a diák a feldolgozott projekttémáról (illetve az egyes altémákról) a téma feldolgozása előtt? Hogyan változott ez a tudás a feldolgozás után? Mit tanult saját csoportjának tevékenységéből, a választott altéma feldolgozásából? Hogyan tudja bemutatni, közzétenni a tanultakat, mások számára is nyilvánvalóvá tenni a birtokolt tudást? Mit tanult a gyerek a többi csoporttól? Mit tud az általuk feltárt és közzétett témáról?

2. szövegmelléklet

A projektmódszer

Falus Iván: Didaktika című jegyzete alapján

A módszer

A tanulók érdeklődésére, a tanárok és diákok közös tevékenységére építő módszer, amely a megismerési folyamatot projektek sorozataként szervezi meg. A projektek olyan komplex feladatok, amelyeknek a központjában egy gyakorlati természetű probléma áll. A témát a tanulók széles körű, történeti, technikai, gazdasági összefüggésekben dolgozzák fel, így a hagyományos iskolai tantárgyi rendszer fellazítását igényli a módszer alkalmazása. A projektmódszer lényege az, hogy a tanuláshoz a célszerű tevékenységekre,

problémamegoldásra a tanulók szükségleteire és érdeklődésére kell épülnie.

A módszer alkalmazása során négyféle projekt kidolgozására kerülhet sor:

- gyakorlati feladat, mint például egy hasznos tárgy megtervezése és kivitelezése
- egy esztétikai élmény átélése (cikk megírása, színi előadás megtartása)
- egy probléma megoldása
- valamilyen tevékenység, tudás elsajátítása.

A projektmódszer alkalmazásainak lépései:

1. a célok téma kiválasztása, megfogalmazása (egy eredeti és kreatív projekt kiválasztása, miközben sok ötletet megvitatnak és elvetnek a gyerekek) magában is kreatív feladat,
2. a tervezés (feladatok, felelősök, helyszínek, munkaformák),
3. kivitelezés (az eredményes megvalósítás érdekében a gyerekek önálló kutatást is végezhetnek, de a pedagógust is kérhetik, ismertesse meg őket a szükséges ismeretekkel),
4. zárás, értékelés. (A zárás és értékelés magában foglalja a projekt bemutatását valamint a bemutatott produktumok értékelését. Az értékelés kritériumait előre közölni kell a tanulókkal.

Előnyök és hátrányok

A projektmódszernek megkülönböztető jegye az a nagyfokú szabadság, amelyet a tanuló számára biztosít a célok kiválasztásától, a tervezéstől a feladat végrehajtásának módozatain keresztül egészen az elkészült produktum és tevékenység értékeléséig. A módszer lényegében kell említenünk azt a sajátosságot is, hogy a tanulást, azaz az ismeretek, jártasságok, szokások stb. elsajátítását indirekt módon kívánja biztosítani. A cél sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét cél, produktum, s a tanulás ehhez képest mindig eszközi jellegű, mintegy mellékterméke a produktum elérésére irányuló tevékenységnek. A projektmódszer nagyfokú tanulói önállóságot tesz lehetővé, módot ad az ismeretek integrálására, az iskolán kívüli világ megismerésére, kapcsolatok kialakítására, a demokratikus közülethez szükséges készségek elsajátítására.

Megvalósítása azonban nehézségekbe ütközik: igényli a tantervi keretek megbontását, nehezíti az ismeretek elméleti rendszerének kialakítását, nehezen illeszthető a szokásos szervezeti formák és keretek közé, újfajta tanár-diák viszonyt feltételez.

Mindezen erények és hátrányok alapján megállapíthatjuk, hogy a projektmódszer széles körű, gyakorlati alkalmazása az iskolai gyakorlatban nem várható, esetenkénti felhasználásáról azonban nem volna szabad lemondanunk.

3. szövegmelléklet

A projektmódszer

Knausz Imre A tanítás mestersége c. könyve alapján

A projektszervezés egyes állomásai

A témaválasztás

... Tipikus a kompromisszumos megoldás, amikor a fő témát a tanár határozza meg, a megvalósítás konkrét módját, az altémákat stb. azonban a gyerekekkel közösen alakítják ki. Ehhez természetesen előre tisztázni kell, hogy pontosan milyen célokat is szolgál az adott projekt: miben kell ragaszkodni a tanárnak az eredeti elképzeléséhez, és miben engedhet szabad utat a tanulói ötleteknek. A kollektív témaválasztás folyamatát jól segítheti az ötletroham (brain storming) technikája.

Célkitűzés

A projekt sajátossága, hogy mindig kettős célmeghatározásban kell gondolkodnunk. A külső cél a produktum, amelyet a tevékenységgel létre akarunk hozni. ... Nem beszélhetünk azonban pedagógiai projektről, ha nem gondoltuk végig a tanulási célokat is.

Tervezési és szervezési feladatok

Az alábbiakban néhány kérdés olvasható, amelyet a szervezési fázisban érdemes magunknak feltenni.

Kell-e pénz a projekt megvalósításához? Ha igen, honnan fogunk szerezni (iskola, szülők, szponzorok)?

Milyen eszközökre lesz szükség? (Könyvek és más információhordozók, szerszámok, közlekedési és szállítási lehetőségek stb.)

Milyen információkra lesz szükség? (Azaz minek kell még utánanézni?)

Kik a lehetséges partnerek: akik segíthetnek, vagy akikkel egyeztetni kell? (Kollégák, szülők, helyi társadalom, önkormányzat, egyházak stb.)

Feladatok kiosztása, munkacsoportok szervezése

A projektszervezésnek mindig van egy csoportdinamikai oldala, erre tekintettel kell lenni, amikor megszervezzük a közösen dolgozó csoportokat.

Időterv készítése

Bonyolultabb feladatok esetén érdemes táblázatos formában rögzíteni egyfelől a határidőket, másfelől, hogy mikor kinek mi a feladata. Egy ilyen táblázat természetesen tartalmazhatja a korábban említett szempontokat is: a szükséges eszközöket, partnereket stb.

Az értékelés

Miután lezajlott a projekt, feltétlenül sort kell keríteni az értékelésre. Korábban kettős célkitűzésről beszéltünk, az értékelésnek azonban valójában egy hármas szempontrendszert

kell követnie.

Értékelni kell a munkát a produktum szempontjából: mennyire volt eredményes a munka annak a szükségletnek a kielégítése szempontjából, amelyre szerveződött. Mennyire volt elégedett a közönség?

Értékelni kell a munkát a tanulás szempontjából: milyen tanulási folyamatok zajlottak le a projekt megvalósítása során? Erre a kérdésre persze aligha lehet valamiféle tesztelés nélkül válaszolni.

Végül értékelni kell a munkát a társas kapcsolatok alakulása szempontjából: hogy tudott együttműködni a csapat, voltak-e konfliktusok, és képesek voltak-e azokat kezelni?

Természetesen minél konkrétabb és személyre szólóbb az értékelés, annál jobb. Másfelől biztos, hogy a projektben való részvétel a hagyományos módon nem osztályozható.

4. szövegmelléklet

Hunya Márta: Projektmódszer a 21. században c. az ÚPSZ-ben megjelent cikke alapján

A globális munkaerőpiac, a tudástársadalom elvárásai

Miért olyan hangsúlyos ez a „21. századi kihívás”? Miért kell mást tennie az iskolának, mint amit már igen jól tud, amiben gyakorlata van? Az indoklás a filozófus Alvin Toffler szavaival:

„A 21. század analfabétái már nem azok lesznek, akik nem tudnak írni és olvasni, hanem azok, akik nem tudnak tanulni, felejtetni és újratanulni.” Az ipari korszak idején az oktatás az információk elsajátíttatására és azok felidézésére, felmondására koncentrált. A tudástársadalom, a 21. század megkívánja, hogy képesek legyünk állandóan tanulni, és megszerzett új tudásunkat és készségeinket dinamikusan alkalmazni.

Mit nevezhetünk tehát 21. századi tanulásnak? A tudás vagy az információ forradalma elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a javak előállítása főként már nem fizikai módon történik, hanem mindenekelőtt a tudás és a kreativitás segítségével. Az emberi innováció sohasem látott szerepet kapott a fejlődésben. Az ipari korszak által megkívánt tudást és készségeket meg lehetett szerezni a szabályokon alapuló tanulással, míg ma a tanulás képessége és a szerzett tudás, valamint a készségek alkalmazásának képessége vált igazán fontossá. Napjainkban a világ számos részén, nálunk is jelentős különbség van az iskolában.

A pedagógiai projekt alapjai

A projekt a konstruktivista pedagógiához kapcsolódik. Lehetővé teszi, hogy a tanulók kutatásokat végezzenek, amelyekkel érdekes, számukra is releváns kérdésekre keresnek

választ. A projektalapú tanítás és tanulás olyan szisztematikusan tervezett és felépített folyamat, amelynek során számos komplex feladat elvégzésével szerzik meg a megfelelő kompetenciákat a tanulók. E feladatok sorába tartozik a tervezés, a problémamegoldás, a döntéshozás, projekttermékek létrehozása és az eredmények megbeszélése.

Átfogó projekttervben kell meghatározni azokat a tevékenységeket, amelyek kapcsolódnak a tantervhez, és elvezetnek a fő kérdés megválaszolásához. A tantervhez való kapcsolódás alapvető, vagyis csak olyan tevékenységekre szabad fordítani a tanulásra szánt időt, amelyek a tantervi célok megvalósulásához vezetnek. A tervezésbe a tanulókat is be kell vonni, hogy azonosulni tudjanak a projekttel, magukénak érezzék azt. Ebben a szakaszban kell meghatározni, hogy mi az, amit már tudnak az adott problémáról, és mi az, amit még meg kell tudniuk.

A tervnek a probléma megoldására kell koncentrálnia, ennek szolgálatába kell állítania a tantervi tartalmakat, amelyeket így folyamatba ágyazva, tevékenységek közben ismernek meg a tanulók. Az átfogó vagy vázlatos projektterv tehát annak a definiálása, hogy miként lehet egy olyan, látványos eredményre vezető, élvezetes tevékenységsort összeállítani, amelynek segítségével a tantervi célok megvalósíthatók, felépül a kívánt tudás, fejlődnek a megcélzott kompetenciák, és választ kapunk egy fontos kérdésre. A részletes munkatervben kell lebontani a projekttervet konkrét, megvalósítható lépésekre. Ez már minden tevékenységet, feladatot, határidőt tartalmaz, és a csoportok, illetve a csoporttagok szerepét, felelősségeit is tisztázza. Megjelöli azokat a gyakran mérföldköveknek is nevezett pontokat, amelyeken ellenőrizni kell, hogy a megfelelő ütemben halad-e a munka.

5. szövegmelléklet

Egy módszer, amely szétfeszíti az iskola merev kereteit

**Részletek Schüttler Tamás könyvismertetőjéből, melyet M. Nádasi Mária:
Projektoktatás című munkájáról írt. ((Új Pedagógia Szemle 2004. 04-05.)**

...

A könyv talán legnagyobb értéke, hogy röviden, tömören vázolja fel a projekt módszer nevelésfilozófiai, didaktikai és fejlődés- és nevelés-lélektani háttérét. Azért érzem fontosnak ezt az elméleti alapvetést, mivel nálunk gyakorta kísért annak a veszélye, hogy az alternatív vagy reformpedagógiák alkalmazására vállalkozók nincsenek igazán tisztában azzal, hogy az

adott módszer mögött milyen elméleti megfontolások állnak. Sokan persze – a hol rejtetten, hol nyíltan megnyilvánuló elméletellenesség hatásaként – úgy vélik, egy-egy módszernél nem a teoretikus háttér, hanem a konkrét alkalmazás a lényeg. Ugyanakkor a gyakorlat arra utal, hogy a megfelelő elméleti alapok ismerete nélkül egy-egy reformpedagógiai gyökerű módszer alkalmazásával – a legjobb szándékok ellenére – nem érhető el a kívánt személyiségfejlesztő hatás, nem történik igazi változás a tanulási-tanítási folyamatban.

A projektmódszer lényege az egyéni vagy a csoportmunkán alapuló, önálló, a pedagógus által rejtetten irányított tevékenység, amelynek az értéke épp az, hogy a tanulók munkájában a tervezéstől a projekt tárgyában szereplő munka előkészítésén, végrehajtásán át egészen az eredmény prezentációjáig érvényesül a spontaneitás, a sokféle rögtönzés, de ezzel együtt a tervszerűség, az előre kalkuláltság is.

...

A kötet egyik legértékesebb gondolatsora a projektmódszer kritériumainak leírása. Ilyen kritériumként említhető, hogy amennyire csak lehet, a projekt problémafelvetése a tanulók kérdéséből, akarataból eredjen, azaz az egyik legfontosabb követelmény, hogy a gyerekek találják ki a projektmunka tárgyát, ők akarjanak megismerni egy erdőt, megszervezni egy kirándulást, ők akarjanak tornapályát építeni. Ehhez kapcsolódik a szerző által nagyon hangsúlyos követelmény, hogy a munka folyamatának megtervezésébe is be kell vonni mindazokat, akik majd a konkrét tevékenységek részeseivé válnak. Ugyanígy a projekt lényegi kritériuma a valósághoz kötöttség, azaz valóságos problémahelyzetekhez valóságos megoldási tevékenységek sora kapcsolódjon. A projekt ugyanis akkor éri el a kívánt hatást, a személyiség konstruktivitásának, problémamegoldó képességének fejlesztését, ha olyan célok megoldására irányul, amelyek túlmutatnak az iskola zárt világán, ha a problémahelyzeteket nem a pedagógus szimulálja, hanem a gyerekek fedezik fel azokat, és megoldásukat ők érzik szükségesnek. Ugyanis ha nem a „való világban” gyökerezik a probléma, ha azt a pedagógus kreálja, elvész az iskolán kívülre tekintés lehetőségének hatalmas motiváló ereje, az élettel való találkozás megtapasztalásának revelatív élménye.

A kötet nagyon jól bemutatja, hogy egyrészt a projektmódszer szervezeti keretei milyen módon térnek el az iskola hagyományos és sokak által nagyon régóta széttörni szándékolt merev, az ismeretszerzésnek sok mindenben nem kedvező kereteitől, másrészt a projekt sajátos szervezete – egyéni és csoportmunka, iskolán kívüli gazdag tevékenységrendszer, magas szintű kooperáció – miként illeszthető be az iskola bizonyos tanulási fázisokban szükséges hagyományos kereteibe. Ennek hangsúlyozása azért lényeges, mert a reformpedagógia által kidolgozott módszerektől való idegenkedés egyik fő érve a tanuláshoz szükséges rend, az ellenőrzés, az értékelés ellehetetlenülésének veszélye. A könyvből világosan kiderül, hogy mindezek az elemek korántsem idegenek a projektmódszertől, sőt annak fontos kritériumai.

A könyvben a szerző megpróbál eloszlatni számos ehhez hasonló tévhitet is, amelyek a projektmódszer alkalmazásának ma még jelentős korlátját jelentik. Ilyen tévhit például, hogy a kisiskolások esetében életkori sajátosságaikból adódóan nem lehet projektmunkát szervezni, mivel a gyerekek nem képesek önálló tevékenységre. Nádasi Mária megpróbál szembeszállni ezzel az érveléssel, s kifejti, hogy az önállóságnak nem az önállótlan állapot az előállapota. A projektmódszer ugyanis kitűnően alkalmas a kisiskolások önállóságának, kooperációs készségének fejlesztésére.

Néhány évvel ezelőtt az alternatív pedagógiák hazai fogadtatásáról beszélgetve az egyik igazgató kifejtette, hogy a projekt és a hozzá hasonló, a tanári szerep háttérbe szorítását jelentő módszereket azok a pedagógusok kedvelik, akik nem szeretnek dolgozni, akik nem szeretik a tanítási órára való készülést, az órák előkészítését. A projektmunka módszereit leíró fejezet alaposan megcáfolja ezt s az ehhez hasonló vélekedéseket. Az igazán jó projektekben a pedagógusnak jóval nagyobb és sokoldalúbb munkát kell végeznie, mint a hagyományos frontális óravezetés, ismeretközvetítés során, s itt korántsem csak a szervezésről van szó. Érdeemes végigkövetni, milyen kemény munkával jár például a projekt során alkalmazott eszközök, munkakártyák előkészítése, milyen sokféle tevékenységet követel a kiterjedt, differenciált értékelés.

...

Ahol az iskola merev kereteit feltöri a projektoktatás pezsdítő „rendetlensége”, ott minden bizonnyal több élményt jelent a tanulás.

6. sz. szövegmelléklet

Kovátsné Németh Mária: A projektoktatás mint a fenntarthatóság oktatási stratégiája (részlet)

A projektoktatás célja és tartalma

A projektoktatás elméletileg minden tanulási egység elsajátítására alkalmas, nélkülözhetetlen viszont azokban a komplex témakörökben, ahol a célkitűzésekben olyan összefüggések megértése, olyan magatartásformák elsajátítása a feladat, amelyek a megismerési folyamatban a konkrét tapasztalatszerzést feltételezik. Ilyen például a fenntartható fejlődés célja: a környezettudatos, felelősségteljes magatartás. A szakirodalom egyetért abban, a hazai és a külföldi közoktatási gyakorlat pedig bizonyítja, hogy a környezettel kapcsolatos

tananyagtartalom közvetítésére a projektoktatás kiválóan alkalmas, mert: széles tantárgyi koncentrációt feltételez; ezáltal komplex szemléletmód kialakítására törekszik; a valós élet problémáit dolgozza fel; a gyakorlati élettel kapcsolatos ismerettartalmak feldolgozása tevékenységorientált. A projektoktatással megvalósuló tanulási folyamatban döntő szervezési tényező a tanulók önállósága. A tanulók önállósága már a projektcélok (részcélok) meghatározásánál megnyilvánul, a megismerés (tervezés, kivitelezés) folyamatában pedig kiteljesedik. Az önálló tevékenységsorok velejárója mindenesetben az élmény és az újszerű szociális és tanulási készségek elsajátítása, végső soron pedig az önirányított tanulás.

Az önirányított tanulás középpontjában: a holisztikus szemléletmód, világkép kialakítása, a kritikus gondolkodás fejlesztése, a szociális és tanulási készségek elsajátítása, az értelem és érzelem egyensúlya áll.

A tanítási-tanulási stratégia lépései a következők:

1. A tanulók felismerik, megértik az adott (projekt) probléma megoldásához vezető fő célt.
2. A tanár segítségével a tanulók további konkrét problémákat, célokat (részcélokat) fogalmaznak meg a fő cél eléréséhez.
3. Egyénileg vagy az önkéntesen alakult csoportokban a tanulók választanak a megfogalmazott problémákból, hogy megoldják azt.
4. A tanulók tervet készítenek a megoldásról, megfogalmazzák a feladatokat.
5. Maguk szervezik a feladatelosztást, az adatgyűjtés színhelyeit, esetleges adatközlők kiválasztását, megkeresve a támogatókat.
6. Aktív kivitelezés az egyéni, páros vagy csoportos munka során a tanári segítség lehetőségével.
7. A produktum bemutatása a csapatok előtt.
8. A projekt értékelése a tanulói önértékelésnél a középpontban a projekt készítésének folyamata, csapatok értékelésének középpontjában a bemutatás, a zsűri értékelésének középpontjában a projekttevékenység és a produktum áll.
9. A szükséges korrekciók elvégzése.
10. A projekt közzététele.

A projektoktatás folyamatában a tanulás alapvetően az egyéni, páros és csoportos szervezeti formákban történik. A tevékenység megszervezésekor, valamint a feladatok megoldása során a hangsúly az együttes munkálkodáson, egymás segítésén, elfogadásán, a kommunikációs készségek, technikák elsajátításán van. A projekt módszer mindig célirányos, problémaorientált, a tanulók érdeklődésére, aktív tevékenységére épít. A valós világgal való közvetlen kapcsolata feltételezi az iskola tanulási környezetének kiterjesztését. A megismerési folyamatot a gyermeki személyiségfejlődés hatékony elősegítése érdekében szervezi. Ezért a kezdeményezésre, az együttműködésre és a kreatív, felfedezettő kutató technikákra helyezi a hangsúlyt.

7. sz. melléklet – a házi feladat

A videó részlet megtekintése után egészítse ki a táblázatot saját véleményével! Jelölje azokat az állításokat, melyeket igazolva lát! Mire nem talált bizonyítékot a videó megtekintése közben? Van-e olyan mozzanat, amivel kiegészíthető a táblázat? Vegye figyelembe a tanulók reflexióit, véleményét a módszerről.

A táblázat Radnóti Katalin: Milyen oktatási és értékelési módszereket alkalmaznak a pedagógusok a mai magyar iskolában? című tanulmánya alapján készült.

A módszer	Meghatározása	Előnye	Hátránya	Mit fejleszt?
A tanulók egy hosszabb projekten dolgoznak	Egy központi problémát járnak körül a gyerekek minél több oldalról. Igazodik a tanulók érdeklődéséhez. Sokféle tevékenység lehetséges, valamilyen produktum elkészítése céljából.	A különböző érdeklődésű tanulók is megfelelő témát, tevékenységet kaphatnak, választhatnak. Nagyfokú szabadságot ad. A tanulás indirekt módon valósul meg. Módot ad az integrációra.	Esetleg elvész a lényeg, mert nem tudják a gyerekek összehangolni a tevékenységeket. A hagyományos iskolai keretek közt nehezen megvalósítható	Fejleszti a tanulói önállóságot, együttműködést, kommunikációt, kreativitást, önállóságot, alkalmazkodást, kezűgyességet, szereplési lehetőséget ad

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

--	--	--	--	--

7. Fejlesztő értékelés:

A foglalkozás ideje alatt folyamatosan értékeljük a részt vevők teljesítményét egyénileg és csoportszinten is. Buzdítjuk őket arra, hogy egymás teljesítményeit is értékeljék. A poszter bemutatónál alkalmazhatjuk a 3-2-1 módszert, mely alapján az értékelők először 3 pozitív, követendő mozzanatot emelnek ki a látottakból, majd 2 dolgot, amelyet nem tartottak megfelelőnek, a végén pedig 1 jó tanácsot fogalmaznak meg az értékelt(ek) számára.

8. Felhasználható irodalom:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

1. F. DÁRDAI Ágnes: A problémaorientált történelemtanítás koncepciója
<http://www.ofi.tudastar/problemaorientalt>
2. KNAUSZ Imre: A tanítás mestersége
<http://mek.oszk.hu/01800/01817/>
3. PAPP Ágnes: Projektmappa – Az én mesekönyvem
http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciaterulek/1_szovegertes/modulleirasok/5_evfolyam/a_tipus/tanuloi_munkafuzet/h-asze0507_szova_5-7_diak.pdf
4. BÁRDOSSY Ildikó, DUDÁS Margit, PETHŐNÉ NAGY Csilla, PRISKINNÉ RIZNER Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése - Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei, Pécsi Tudományegyetem, Pécs - Budapest
http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf
5. HUNYA Márta: Projekt módszer a 21. században Új Pedagógia Szemle 2009. 11. szám és 2010. 1-2. szám
6. FALUS Iván: Didaktika Nemzeti Tankönyvkiadó 2004.
7. RADNÓTI Katalin: Milyen oktatási és értékelési módszereket alkalmaznak a pedagógusok a mai magyar iskolában? In: Hidak a tantárgyak között. Szerk.: Kerber Zoltán OKI Budapest én. Pp. 131-167.
8. M. NÁDASI Mária: Projektoktatás Gondolat Kiadó 2003.
9. KOVÁTSNÉ NÉMETH Mária : A projektoktatás mint a fenntarthatóság oktatási stratégiája. In: A tanítás-tanulás hatékony szervezése. Educatio. Bp. 2008.
10. HORTOBÁGYI Katalin: Projekt kézikönyv. ALTERN füzetek 1. OKI Iskolafejlesztési Központ, Bp. 2001.1.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV